

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства**

Випуск 18

Засновано у 2003 році

Рівне – 2018

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. Вип. 18 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне: РДГУ, 2018. 195 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

- Волков С.М.** – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ
- Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потанчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ
- Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка»
- Кушнарєнко Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету
- Стоколос Н.Г.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”
- Костюк Л.К.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, керівник СНТ «Афіна»
- Швецова-Водка Г.М.** – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ
- Яремко-Супрун Н.О.** – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИИЦ (РФ), Index Copernicus (Польща), «Cosmos» (США) та «Research Gate» (Німеччина)

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2017 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

The practical significance. The results of the research can be used for the conclusion of educational and work programs on directing and actor's skills, as well as in the development of educational and methodological literature for independent work of students.

Key words: educational performance, Directors, the play, the professional ability.

Надійшла до редакції 5.11.2018 р.

УДК 432.7.11

АНАТОМІЯ ТАНЦЮ ЯК СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ХОРЕОГРАФА

Лобан Тетяна Йосипівна – викладач кафедри хореографії,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
ORCID.0000-0001-9282-6069
yuratanya7@ukr.net

Розглядаються публікації, в яких досліджується питання про природу людського тіла і контексті з роботою танцівника. Автор розглядає потенційні можливості хребта, роботу м'язів тулуба з метою стабілізації хребта і інших складових людського тіла під час проведення занять зі студентами. Аналізується процес нормалізації дихання, як важливої складової руху загалом та танцю зокрема в процесі підготовки фахівця-хореографа.

Ключові слова: педагог-хореограф, підготовка танцівників, хребет, дихання, м'язи тулуба, анатомія танцю.

Постановка проблеми. В сучасному хореографічному мистецтві актуальним є питання підготовки педагогів-хореографів такого рівня, які б виховували здорових танцівників, здатних керувати своїм тілом та динамічно виражати себе в процесі творчої діяльності. Утім, в Україні сьогодні фактично відсутні програми профілактики травм танцівників, які вже використовуються багатьма балетними школами та танцювальними студіями Європи США. Тому потреба у поширенні практичних та корисних знань про людське тіло, тісно пов'язаних із роботою танцівника, поданих у цих працях, залишається вкрай актуальною, як і розробка власних методик роботи з різними віковими групами.

Аналіз досліджень та публікацій. Анатомію танцю розглядає Джозеф С. Хавилер у праці «Тело танцюра. Взгляд на танцы и тренировки», акцентуючи увагу на оволодінні знаннями про будову та функції тіла людини і їх застосування в практиці підготовки майбутніх професіоналів. Серед інших – С. Хавилер, який аналізує причини та наслідки травм і пропонує низку прийомів, спрямованих на їх уникнення [4].

Жакі Грін Хаас у книзі «Анатомія танцю» детально описує різні частини тіла, задіяні у танці та розкриває анатомію дихання, розглядає роль м'язів тулуба в танцювальних рухах. При цьому автор пропонує низку вправ, які активізують відразу декілька частин тіла [3] і допомагають йому досягти максимальної пластичності.

У праці «Анатомия физических упражнений» М. Інгерлейб розглядає специфіку роботи м'язів під час виконання певних типів вправ та їх дію на органи і системи людського організму. Автор аналізує хвороби, які можна вилікувати за допомогою тих чи інших вправ, а також стан танцівника, за якого краще утриматися від фізичних навантажень [1].

Мета статті полягає в дослідженні роботи різних груп м'язів тулуба та їх ролі в танцювальних рухах, умінні ефективно користуватися диханням для підвищення ефективності роботи м'язів для досягнення гармонійного руху.

Виклад матеріалу дослідження. Техніка танцю, як частина фахової дисципліни, тривалий час викладалася практично без анатомічного аналізу. Але сьогодні вимагає від педагога-хореографа розбиратися в азах анатомії і фізіології людини і на цій підставі будувати подальшу підготовку танцівників та майбутніх хореографів.

Кожна вправа, як відомо, має певний сенс. Робота біля станка призначена для того, аби покращити фізичну організацію тіла. В той же час технічна підготовка повинна спрямовуватися на розвиток м'язової сили і координації рухів, аби вберегти танцівника від можливих травм. Педагог-хореограф повинен розуміти, як працюють різні групи м'язів у кожній із танцювальних позицій [3; 5].

Таким чином, викладач танців аби уникнути травм, повинен уважно ставитися до форм руху тіла на кожній стадії проведення занять. Важливо пам'ятати, що вісі та кути тіла індивідуальні, а біологічний вік не обов'язково співпадає з календарним.

Зазвичай в групі займаються діти майже одного віку, але можуть відрізнятися фізичним розвитком з інтервалом у декілька років. Слід розуміти, що процес росту не буває рівномірним, він «стрибокподібний». Доречно відмітити два стрибка росту, які трапляються під час навчання в балетній школі [4; 40].

Перший стрибок росту у більшості дітей відбувається у віці 7–8 років та стосується кінцівок рук та ніг. У дитини виникає проблема підтримки м'язового балансу. Вага тіла зміщена; під час виконання *demi plie* (маленьке присідання), коліно не спрямоване на стопу, а виходить уперед. Поворот у коліні, як правило, спричиняє біль. Тож головна помилка в цей період – порадити тимчасово припинити займатися танцями. Що стосується роботи рук, то центральна нервова система, як відомо, достатньо ефективно розвивається і повністю підготовлена для виконання симетричних рухів руками (до 11-12 років). Це означає, що повна координація рухів ще не розвинена у 12-літніх учнів [4; 41].

Другий стрибок росту у дитини відбувається у віці 12-13 років та співпадає з періодом статевого дозрівання, і знову впливає на кінцівки. При цьому вміння тримати рівновагу розвивається поволі тому, що хребет росте повільніше, ніж кінцівки. Руки та ноги, які в цьому віці занадто довгі у ставленні до всього тіла, вимагають особливої уваги вчителя. Слід бути обачним через високу рухливість суглобів із причини слабких зв'язок, яка може призвести до незворотних травм. При цьому кульшовий суглоб продовжує розвиватися до кінця періоду статевого дозрівання [4; 42].

Навчання в перший та другий період росту вимагають від педагога-хореографа особливої турботи та співчуття фізичним і розумовим проблемам, що є частиною стадії розвитку дитини [4; 42].

Хребет, як відомо, є основою скелету. Він здатний згинатися і розгинатися, нахилитися в різні боки, обертатися навколо поздовжньої вісі і допускати всілякі комбінації цих рухів, що дозволяє втілювати в життя різні хореографічні задуми. Хребет може демонструвати неймовірну гнучкість, необхідну для багатьох сучасних танцювальних комбінацій та жорстку стабільність для виконання різноманітних підтримок. Постава танцівника вимагає, аби хребет був міцним, але разом із тим вільним та рухливим. Тож усе залежить від ступеня розвитку, організованості та рівноваги м'язової системи. Аби досягнути такої постави, необхідний здоровий баланс стабілізуючих м'язів хребта. Танець створює значне навантаження на спину, особливо на ті її частини, які найменш мобільні. Тож вміння використовувати можливості хребта по всій його довжині та знаходити баланс між стабільністю та гнучкістю дозволить танцівнику вдосконалити свої виконавські навички та знизити ризик отримання травм [3; 21].

Хребет утримує голову і тіло вертикально і дає змогу верхній частині тіла згинатись та обертатись. Хребці – тридцять три кільцеподібні кістки, послідовно сполучені між собою рухомими з'єднаннями. Між хребцями розміщені пружні міцні хрящові диски з желатиноподібним ядром, які стискаються під навантаженням, щоб зменшувати силу поштовхів. Міцні зв'язки та м'язи, що оточують хребет стабілізують хребці і допомагають контролювати рухи [2; 38].

Чотири вигини хребта мають велике значення для постави. В шийному та поперековому відділах хребет зігнутий вперед, а в грудному та крижово-куприковому – назад. Міжхребетні диски пом'якшують навантаження, що виникають у цих вигинах. Зміна характеру вигинів, викликана, як правило, не правильною поставою, створює надмірний тиск на диски та зайве навантаження на м'язи для підтримання положення тіла [3; 25].

Тоді як правильна постава є результатом сили та стабільності м'язів, які оточують хребет та підтримують його природні вигини. Таке положення тіла називається нейтральним. Якщо навчитися під час танцю розтягувати хребет в осьовому напрямку, зберігаючи при цьому його природні вигини, то можливо уникнути надмірного навантаження на хребці і міжхребетні диски [3; 25].

Важливою складовою будь-якого руху, зокрема й танцю, є дихання. Безумовно, дихати вміють всі, але чи вміє танцівник ефективно користуватися диханням у тій мірі, щоб зняти зайве навантаження з м'язів тулуба та підвищити їх віддачу? Дихання складається із двох фаз – вдиху, під час якого кисень надходить у легені, і видиху, під час якого з них виводиться вуглекислий газ. Кисень дозволяє клітинам вивільняти енергію, необхідну для виконання м'язами фізичної роботи, в т.ч. і танцю. Обидві фази дихання можуть виконуватися пасивно або форсовано. Пасивне дихання вимагається під час тримання рівноваги при виконанні *releve* (підйом на пів пальці) та на початку розігріву [3; 41].

Форсований вдих і видих вимагає також певних зусиль. Дихання при цьому стає більш глибоким, у ньому задіяна більша кількість м'язів. Під час стрибків, або складних хореографічних композицій танцівник дихає глибше. Правильна організація процесу дихання зменшує напруження м'язів верхньої частини тіла, покращує постачання організму киснем і тренує м'язи тулуба.

Діафрагма є однією із самих важливих частин дихальної системи. Вона являє собою великий куполоподібний м'яз, розташований в середині грудної клітини. Всі її м'язові волокна направлені зверху вниз. Діафрагма змінює об'єм грудної та черевної порожнини. При вдихові цей м'яз скорочується, опускається вниз та набуває більш плоскої форми. В результаті легені та грудна клітина розширюються у всіх напрямках і збільшуються в об'ємі [3; 41].

Основою та початком усіх рухів у танці є тулуб. Міцний фундамент дозволяє краще керувати тілом та надає стабільність хребту. Щоб пересуватися в просторі, створюючи привабливі та цікаві образи, слід мати сильні м'язи тулуба. До базових елементів танцю належить рліе (присідання).

Не залежно від того, в яких позиціях воно виконується, від танцівника вимагається координація дихання та м'язові зусилля тулуба. Коли під час стрибка необхідно розігнути хребет, м'язи тулуба щільно охоплюють його, забезпечуючи надійний захист.

Який би елемент твору не виконував танцівник, він створює підвищене навантаження на хребет. Активізуючи м'язи тулуба при підготовці до виконання будь якого елемента, покращується контроль за своїм рухом. М'язи тулуба, що скорочуються з метою стабілізації хребта, повертають до себе все більше уваги в плані профілактики можливих пошкоджень.

Численні медичні дослідження доводять зв'язок між дією м'язів тулуба та травмами попереку. Всі ці м'язи відповідають за поставу та відіграють велику роль у забезпеченні рухливості поперекової зони хребта. Їх необхідно укріплювати та використовувати для вдосконалення рухів. Для ефективної підтримки хребта потрібні скоординовані зусилля поперечних, косих м'язів живота, м'язів тазового дна та багато роздільних м'язів [3; 59].

М'язи стінок живота складаються з прямих широких м'язів, які розходяться в різні напрями та утворюють передню та латеральну стінки живота. Вони розташовані між реберною дугою, верхнім краєм таза та хребта. Всі разом вони прилягають до нутрощів напроти поперекового відділу хребта. Ці м'язи розходяться в різних напрямках: вертикально, косо і горизонтально. Напруження м'язів дозволяє здійснювати рухи вперед, у різні боки та обертання тулуба. Косі м'язи живота слугують прямим з'єднанням із поперековим відділом хребта. Якщо таз не стабілізовано, прямий м'яз живота піднімає його та стабілізує, зменшуючи скривлення попереку. Якщо цей м'яз слабкий, таз відхиляється вперед, викликаючи лордоз, як при поганій поставі. Латеральні м'язи живота розташовуються на трьох рівнях, волокна розходяться в різних напрямках. Вони з'єднані один з одним і, частково, з м'язами, що знаходяться з протилежного боку. Завдяки такому з'єднанню вони роблять можливими точні рухи тулуба. Зовнішній косий м'яз живота утворює зовнішній шар стінки живота. Його волокна розходяться з центра вниз, верх, посередині подібно радіусам. Двостороння дія зовнішнього косого м'яза живота дозволяє нахилитися вперед, а одностороння – в різні боки. Через спіральне розташування вони важливі для обертальних рухів тулуба. Внутрішній косий м'яз живота утворює середній шар. Його волокна розходяться з центра зверху вниз, посередині і в боки. Косий м'яз живота утворює самий глибокий шар. Його волокна розташовуються горизонтально і оточують живіт, як пояс. Цей м'яз відіграє важливу роль у формуванні талії та з'єднаний із поперековим відділом хребта позаду [4; 49-50].

Один із прикладів вправи, що допомагає укріпити прямий, внутрішні та зовнішні косі м'язи живота, є підйом тулуба з положення лежачи та скручування тулуба в положенні лежачи [1; 162, 164].

З анатомії відомо, що глибокі багато роздільні м'язи розташовуються з задньої сторони хребта по всій його довжині і забезпечують підтримку кожному хребцю, а розташований ближче до поверхні м'яз, який випрямляє хребет, підтримує спину при розгинанні. Ці м'язи прикріплюються до хребта по всій довжині, а також до деяких ребер та крижів забезпечуючи таким чином сильно переплетену структуру м'яких тканин, що забезпечують стабільність хребта [3; 61].

Наш хребет, що підтримується тулубом, зв'язаний із тазом, стабілізація якого також дуже важлива. Таз – центральна точка стабілізації, пов'язана не лише із м'язами, що підтримують тулуб, а й з тими, що відповідають за рухи ніг. Таз повинен міцно з'єднуватися з тулубом без підтримки м'язів ніг, так, аби стегна залишалися вільними для рухів ніг. Для підтримки рівноваги тулуба таз повинен розташовуватися горизонтально.

Висновки. Проаналізувавши аспекти вправ, що впливають на формування постави майбутніх хореографів, зокрема знання азів анатомії, можна відмітити:

- анатомія танцю є невід'ємною складовою при роботі з різними віковими групами;
- анатомія дихання при взаємодії один з одним: діафрагми, легень та ребер підвищує витривалість танцівників;
- анатомія танцю є інструментом при роботі м'язів, що забезпечують правильне положення спини;

– анатомія танцю дозволить знизити ризик отримання травм, а відтак є важливою складовою професійної підготовки хореографа.

Список використаної літератури

1. *Ингерлейб М.* Анатомия физических упражнений. Ростов-на-Дону: Феникс, 2009. 187 с. : ил.
2. *Людина.* Навч. посіб. з анатомії та фізіології. Львів : БАК, 2003. 240 с. : іл.
3. *Хаас Ж. Г.* Анатомия танца / Пер. с англ. С. Э. Борич. Минск : Попурри, 2014. 200 с. : ил.
4. *Хавилер Д. С.* Тело танцора. Медицинский взгляд на танцы и тренировки. : М. : Новое слово, 2004. 111с.

References

1. *Ingerleyb M.* Anatomyia fizicheskikh upravneniy. Rostov-na-Dony : Feniks, 2009. 187s.: il.
2. *Ludyna.* Navchalnyy posibnyk z anatomiy ta fiziologii. Lviv : BAK, 2003. 240 s.: il.
3. *Haas J. G.* Anatomia tanca. Per. s anhl. S. E. Boruch. Minsk : Popyrri, 2014. 200 s. : il.
4. *Haviler D. S.* Telo tancora. Medicunskiy vzgliad na tancu i trenirovki. : yzd-vo «Novoe slovo», 2004. 111s.

АНАТОМИЯ ТАНЦА КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО ХОРЕОГРАФА

Лобан Татьяна Иосифовна – преподаватель кафедры хореографии,
Ривненский государственный гуманитарный университет,
г. Ривне

Рассматриваются публикации, в которых исследуются знания о человеческом теле и которые связаны с работой танцовщика. Автор описывает возможности позвоночника, работу мышц туловища с целью стабилизации позвоночника и других частей тела в процессе проведения репетиций. Анализируется процесс дыхания как важнейшая составляющая движения и танца в процессе подготовки хореографа.

Ключевые слова: педагог-хореограф, подготовка танцовщиков, позвоночник, дыхание, мышцы туловища, анатомия танца.

ANATOMY OF DANCE AS A COMPOSITION FOR THE PREPARATION OF THE FUTURE CHOREOGRAPHER

Loban Tetiana – a teacher of choreography
department in Rivne State Humanitarian University,
Rivne

The article deals with publications where the knowledge of the human body is investigated that is related to the work of the dancer. The author describes the features of the spine, the work of the muscles of the trunk with the aim of stabilizing the spine. The process of breathing as a component of motion and dance is also analyzed.

Key words: pedagogue-choreographer, dancers; training, spine, breathing, muscles of the body, anatomy of dance.

UDC 432.7.11

ANATOMY OF DANCE AS A COMPOSITION FOR THE PREPARATION OF THE FUTURE CHOREOGRAPHER

Loban Tetiana – a teacher of choreography
department in Rivne State Humanitarian University,
Rivne

Problem statement. In today's choreographic art, the issue of training choreographers of a level that educates healthy dancers who can manage their bodies and dynamically express themselves is a topical issue. Ukraine does not have dance prevention programs used by many ballet schools and dance studios in Europe and America. Therefore, there is a need for practical and useful knowledge of the human body that is closely related to the work of the dancer.

The purpose. of the paper is to study the work of various groups of muscles of the body and their role in dance movements, the ability to use breath effectively in order to increase the efficiency of muscle work with the goal of achieving harmonious motion.

Presentation of research materials. Anatomy of dance is considered by Joseph S. Hawler in «The Body of the Dancer: A Look at Dance and Workout». In his work, the author focuses on the mastery of knowledge about the structure and functions of the human body. S. Hawler analyzes how to understand the cause and effects of injuries and how to avoid them [4].

Jacqui Greene Haas in the book «Anatomy of Dance» describes in detail the various parts of the body, reveals the anatomy of breathing, examines the role of the muscles of the trunk in dance movements. The author suggests to consider exercises, which act at several parts of the body at once [3].

In the article «Anatomy of physical exercises» Mykhaylo Ingerleib examines the work of the muscles during the exercises and their effect on organs and systems. The author examines which diseases healed by one or another exercises, and at which states it is better to refrain from the load [1].

Conclusions. Having analyzed the aspects that influence the formation of future choreographers, in particular, knowledge of the basics of anatomy can be noted:

- anatomy of dance is an integral part in working with different age groups;
- anatomy of breathing in interaction with each other: the diaphragm, lungs and edges increases the endurance of dancers;
- anatomy of dance is a tool for working muscles that provide the right back position;
- anatomy of dance will reduce the risk of injury.

Key words: pedagogue-choreographer, dancers; training, spine, breathing, muscles of the body, anatomy of dance.

Надійшла до редакції 5.10.2018 р.

УДК 377.018.48

КУЛЬТУРОТВОРЧА СКЛАДОВА МАЙСТЕР-КЛАСІВ У СИСТЕМІ АНДРАГОГІКИ

Мохнюк Руслан Степанович – кандидат педагогічних наук,
директор Рівненського центру підвищення кваліфікації та
перепідготовки працівників культури,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Рівне
rivne_nakkkim@ukr.

Досліджено культуротворчий потенціал майстер-класів у системі інноваційних технологій андрагогічних послуг, що надаються Рівненським центром підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Наголошується на тому, що майстер-клас є динамічною культурологічною формою взаємодії викладача і слухача, у ході якої реалізується діяльнісна філософія культуротворчості. Удосконалюючи базові та фахові компетенції слухачів участь у майстер-класі спонукає до конструювання нових творчих практик. Акцентується увага на методологічній характеристиці дуальності майстер-класів як синергії теоретичного та практичного начал, що підсилює їх культуротворчі можливості.

Ключові слова: культуротворчість, андрагогіка, інноваційні технології, майстер-клас.

Постановка проблеми. Створення об'єднаних територіальних громад в Україні загострило проблему конкурентоспроможності фахівців, які можуть працювати в нових умовах. З огляду на ситуацію Рівненський центр підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (РЦ ПК ППК НАКККіМ) надає андрагогічні (освіта дорослих) послуги, використовуючи інноваційні технології. Однією з інновацій є майстер-клас – динамічна культурологічна форма взаємодії викладача (майстра) і слухача. *Актуалізація даного дослідження* викликана потребою вивчення культуротворчого підходу до майстер-класів у процесі надання андрагогічних послуг. Варіативність їх структури дає можливість ефективно організувати заняття для різних категорій, що є слухачами Центру, а це: директори та заступники директорів закладів культури; керівники, методисти, працівники обласних центрів народної творчості; музейні працівники; керівники та працівники бібліотек; викладачі музичних, художніх шкіл, шкіл мистецтв (викладачі музичної теорії, хорових дисциплін, сольного співу, фортепіано, баяна, акордеона, тромбона, струнно-щипкових та струнно-смичкових інструментів, а також образотворчого та театрального мистецтв та ін.); концертмейстери; настроювачі музичних інструментів; керівники хореографічних, театральних, вокальних, фольклорних колективів; майстри декоративно-ужиткового мистецтва; завідувачі клубів; художні керівники, методисти закладів культури клубного типу; звукорежисери, техніки по світлу масових заходів; настроювачі музичних інструментів та ін. Універсальність майстер-класу робить його затребуваним у навчальному процесі усіх вищезазначених категорій.

Останні дослідження та публікації. Теоретико-методологічний аспект заявленого дослідження спирався на андрагогічну модель М. Ноулза, провідною ознакою якої є діяльність суб'єктів навчального процесу. Аналіз спадщини видатного американського андрагога представлена у монографії О. Огієнко та І. Литовченко, які не лише детально представили всі її складові, а і окреслили можливості творчого використання андрагогічних ідей в реформуванні системи освіти дорослих в Україні, що стимулюють до продовження навчання протягом усього життя [8]. Феномен культуротворчості у сучасному мистецькому

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В., Виткалов В. Г.</i> Культурна діяльність як предмет наукового аналізу	4

Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

<i>Бондарчук Я. В.</i> Відображення найдавніших культів у сакральних календарях палеоліту	8
<i>Чечельницька Г. В.</i> Крос-культурні компетенції в процесі крос-культурної взаємодії	16
<i>Марцинковський С. Л., Марцинковська І. М.</i> Україна та європейський культурно-освітній простір	22
<i>Кучина Н.І., Поліщук А. В.</i> Розвиток клубної діяльності в історичному аспекті	28
<i>Глушук О. Г., Малійчик В. С.</i> Рівненщина крізь призму державного архіву Рівненської області	34
<i>Логвиченко А. С., Казначєєва Л. М.</i> Діяльність музеїв м. Новоград-Волинського	39
<i>Підцерковна Я. Й., Павлунь В. Р.</i> Дитяче умеблювання в інтер'єрі поліської хати: колиска	45

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Діба О. П., Тадля О. М.</i> Компетентнісно-орієнтовані завдання в системі вищої освіти у сфері культури і мистецтв	53
<i>Давидовський К. Ю.</i> Синтез видів музичної пам'яті як методологічний чинник подолання естрадного хвилювання у студентів виконавських факультетів закладів музичної освіти	59
<i>Кобрин Н. В.</i> Особливості аудіальних форм роботи на уроках української музики у спеціалізованій освіті	65
<i>Обух Л. В.</i> Особливості підготовки менеджерів музичної культури у вищих мистецьких навчальних закладах	72
<i>Мельничук Ю С.</i> Начальна вистава як засіб розкриття фахових здібностей студентів	77
<i>Лобан Т. Й.</i> Анатомія танцю як складова у підготовці майбутнього хореографа	83
<i>Мохнюк Р. С.</i> Культуротворча складова майстер-класів у системі андрагогіки	87
<i>Самохвалова А. І., Онищенко Н. Г.</i> Проблеми викладання еколого-правових дисциплін на прикладі курсу «Екологічне право» у технічних вищих навчальних закладах	94
<i>Натаров В. П.</i> Деякі методичні прийоми управління інформацією діяльністю студентів на лекції	98
<i>Стихун Н. В.</i> Розвиток професійної майстерності вчителів засобами театрального мистецтва у сучасних умовах загальноосвітньої школи	103
<i>Гаврилюк Л. В., Казначєєва Л. М.</i> Формування творчої особистості у літературно-мистецькій студії Сарненського районного будинку дітей та молоді	109
<i>Романюк О. В.</i> Організація функціонального простору для початкових класів	114

Розділ III. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Маркевич Л. А.</i> Від історичної генези балетної форми до театральньо-сценічного коду національної балетної вистави	120
<i>Волошина Л. П.</i> Класичний танець як основний напрям хореографічної освіти	127
<i>Шевченко М.</i> Муніципальна капела бандуристів м. Івано-Франківська: історія становлення, творча діяльність, мистецькі здобутки	133
<i>Легка І. П.</i> Фундаментальні принципи обробки танцювального фольклору та методи їх використання в народно-сценічній хореографії	137
<i>Цімох Н. І.</i> Становлення та розвиток жанрів радянського телебачення	143
<i>Чорна К. В.</i> Феномен інфотейнменту в телевізійних програмах	148
<i>Ляхтюк І. Р.</i> Перекладання барокової органної музики для баяна : на прикладі органної токати і фуги Ре- Мінор Й. С. Баха	153
<i>Чикалюк Г.</i> Історіографія досліджень музичного життя Рівненщини доби державної незалежності України	157
<i>Велінець Б.</i> Колекціонування творів ювелірного мистецтва : специфіка утворення зібрань	164
<i>Глуцук О. Г., Бартош К. С.</i> Publicart як сучасна культурно-мистецька практика: вітчизняний та зарубіжний досвід	170

Розділ IV. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Черепанин М. В.</i> «Крила мрії» як форма реалізації мистецької практики в сучасних умовах.....	176
<i>Костюк Л. К., Усик О.</i> «Серпанок» в українському народному вбранні: культурологічний аспект	178
<i>Гадзицька С. Р.</i> Кетрін Менсфілд : від короткого оповідання до світового визнання	183
<i>Вальд Б.</i> Регіональні програми українського друку: досвід Рівненщини	186

CONTENTS

<i>Postolovskiy R.</i> Congratulatory word	3
<i>Vytkalov S., Vytkalov V.</i> Cultural activity as a subject of scientific analysis	4

Part I. HISTORICAL AND CULTURAL RETROSPECTIVE OF HUMAN CREATIVITY

<i>Bondarchuk Y.</i> The ancient cults reflection in the paleolithic sacred calendar	8
<i>Chechelnytska H.</i> Cross-cultural competences in implementation of the cross-cultural communication process	16
<i>Martsynkovskiy S, Martsynkovska I.</i> Ukraine and European cultural and education space	22
<i>Kuchyna N., Polishchuk A.</i> Development of club activities in the historical context	28
<i>Glushchuk O., Maliychyk V.</i> Rivne region through the prism of the state archive of the Rivne region	34
<i>Logvichenko A., Kaznacheieva M.</i> The work of the museums of Novohrad-Volynsky	39
<i>Pidserkovna Y., Pavlun V.</i> Children furnishing in polissia hut interior: a cradle	45

Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF CULTURAL ACTIVITY

<i>Dyba E., Tadlya A.</i> Competent – oriented challenges in the system of higher education in the sphere of culture and arts	53
<i>Davydovskiy K.</i> Synthesis of types of musical memory, considered as a methodological factor for overcoming variety excitement among students of the performing departments of musical education institution	59
<i>Kobryn N.</i> The features of the auditing methods of training at Ukrainian music lessons at specialized education	65
<i>Obukh L.</i> Training of managers of music culture in higher art educational establishments	72
<i>Melnichuk Y.</i> Modality of the register : current trends and formation of the worldwide	77
<i>Loban T.</i> Anatomy of dance as a composition for the preparation of the future choreographer	83
<i>Mokhnyuk R.</i> Cultural composition of master classes in the system of adaptation	87
<i>Samokhvalova A, Onischenko N.</i> The main problems of teaching ecological and legal disciplines on the basis of a course «Environmental law» in the technical higher educational institutions s	94
<i>Natarov V.</i> Some teaching methods for managing students’ cognitive-activity at lectures	98
<i>Stykhun N.</i> Development of professional skills of teachers by means of theatrical art in the modern conditions general school	103
<i>Gavrulyuk L., Kaznacheieva L.</i> The formation of a creative person in the literary and artistic studio of Sarny district house of children and youth	109
<i>Romanyuk O.</i> Organization of functional space for initial classes	114

Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL

<i>Markevych L.</i> From historical genesis of ballet form to theater scenic code of national Baltic performance	120
<i>Voloshyna L.</i> Classical dance as the basic aspect of choreographic education in high school	127
<i>Shevchenko M.</i> Municipal Capella of bamdurist of the city Ivano-Frankivsk: history of development, creative, performing activity	133
<i>Lehka I.</i> Fundamental principles of processing of dance folklore and dance folklore and methods of their use in folk stage choreography	137
<i>Tsimokh N.</i> Tendencies of becoming and development of genres of soviet television	143
<i>Chernaya C.</i> The phenomenon of infotainment is in telecasts	148
<i>Lakhtiuk I.</i> The transposition of baroque organ music for the accordion on the example of J.S. Bach's tokati and fugue D-moll	153
<i>Chykalyuk G.</i> Historiography of studies of musical life of the Rivnensshyna during the period of state independence	157
<i>Velinets B.</i> Festival tourism as a significant component of the event tourism in Rivne region	164
<i>Glushchuk O., Bartosh K.</i> Ublicaret as a modern cultural and artistic practice: domestic and foreign experience	170

Part IV. CULTURAL AND ARTISTIC PARADIGM OF UKRAINE IN THE DIVERSITY OF MANIFESTATIONS

<i>Cherepanyn M.</i> Vasylovych «Wings of dream» as a form of realization of artisti practice in modern conditions»	176
<i>Kostiuk L, Usyk O.</i> Gauze use in Ukrainian folk costume: culturological aspect	178
<i>Hadzytska S.</i> Katherine Mansfield: from a short storyto world recognition	183
<i>Vald B.</i> Program of the providing of Ukrainian book to local population (in the example of Rivne region)	186

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 18

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *проф. Виткалов С.В.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 24.11.2018. Замовлення № 227/1.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 21.8. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0(362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. Вип. 18 / За ред. проф. С. В. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2018. 195 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12